

nice electus, qui pro tempore fuerit, sit successor beati Petri habens supremam potestatem in ecclesia Dei. Neque hoc novum sane fuit. Quin ecclesia semper unum summum pontificem, ac totius ecclesie pastorem Petro succedentem agnovit. Quod si reliqua omnis potestas Petro concessa, sive ad remittenda peccata, sive ad quęcunque alia reipubl. Christianę necessaria munia, non ad Petrum solum, sed ad successores pertinet: certe, quod dictum est, *Super hanc petram edificabo ecclesiam meam, & porta inferi non prevalebunt adversum eam*, Illud rursus, *Tibi dabo claves regni celorum*. Illud item, *Pasce oves meas*. Illud denique, *Ego rogavi pro te, ut non deficiat fides tua*, ad summos pontifices, qui Petro in ecclesia succedunt, est referendum. Privilegium quippe in fide non errandi, ob ecclesie utilitatem Petro concessum est. Ideo enim, cum dixisset Christus, *Ego rogavi pro te, ut non deficiat fides tua*, subdidit protinus, *& tu confirma fratres tuos*. Verum hæc in genere dicta sint, iam in specie, quę ad hanc controversiam pertinent, ea evidentius explicabuntur.

CAPVT IV.

In quo ostenditur, quod Romanus episcopus ille sit, qui Petro & in fidei firmitate, & in componendis religionis controversiis, divino jure succedat.

Sequitur, ut doceamus Romanam sedem eam esse, ubi Petri & soliditas & auctoritas Deo auctore collocata sint. Quod quoniam non heretici modo impudenter, verum etiam Catholici nonnulli imprudenter inficiati sunt, diligentissime est nobis corroborandum. Tam enim diligenter, etsi minus vere, sed tamen accurate, non modo fundatam, verum etiam extructam opinionem, non est facile diruere. Si opinio tamen dicenda est, quę adeo certis argumentis refelletur. Et quidem hæc de re quamvis plura dicta sint a

Ca-

Caietano, cum aliis in locis, tum in libello de Romanę ecclesie primatu; quia tamen vel ob styli quasi ingenitam obscuritatem, vel ob id fortitan, quod minus attente a plerisque legitur, nihil etiamnum viris doctis & ingeniosis persuasit: oportebit nos de rebus eisdem iterum disputare. Explicabuntur autem hæc fortasse icinius, his enim ubertas orationis adhiberi vix potest. Veruntamen de rebus grandioribus atque ad exponendum difficilibus, omne quod dilucide dicitur, egregie & preclare dicitur. Locum igitur arduum explanaturi, testibus primum id faciemus, quorum audita testimonia, locum dubitationi non relinquunt. Nolo autem quam plurimis possim testimoniis lectorem onerare, sed gravissima, & apertissima solum adscribam. Ordinar autem ab ipsis summis pontificibus, quorum de hac re clara iudicia & certa sunt. Simpliciter autem adscribentur, ne inquit, & ait sæpius interponantur.

Anacletus in epistola 1. de oppressione episcoporum, *Difficiliores quęstiones & maiores causa ad sedem Apostolicam referantur: quoniam apostoli hoc statuerunt iussione salvatoris, ut maiores & difficiliores quęstiones semper ad sedem deferantur Apostolicam, super quam Christus universam construxit ecclesiam, dicente ipso ad beatum principem apostolorum, Tu es Petrus, & super hanc petram edificabo ecclesiam meam*. Et in 3. epistola de Patriarchis & primatibus explicat, quidnam per sedem Apostolicam intellexerit in hæc verba (1). *Hęc sacrosancta Romana & Apostolica ecclesia non ab apostolis, sed ab ipso Domino salvatore nostro primatum obtinuit, & eminentiam potestatis super universas ecclesias, ac totum Christiani populi gregem assecuta est, sicut ipse beato Petro apostolo dixit, Tu es Petrus, &c.*

Evaristus. *Ad sedem Apostolicam tanquam ad caput sunt dubia referenda*. Id vero dixit Evaristus episcopis Aphricanę regionis, cum illum de fidei quęstione consulere. Dixit etiam eos in hoc normam patrum secutos. Ab ineunte igitur ecclesia Romanus Pontifex magister fidei est agnitus. Quod erat Petri proprium munus. Alexander huius nominis primus in

Eec 2

epi-

(1) 22. dist. cap. Sacrosancta.

epistola ad omnes orthodoxos. Huius sancta & Apostolica sedis apici summarum dispositiones causarum & omnium negotia ecclesiarum ab ipso Domino tradita sunt, quasi capiti. Probat vero hoc eodem Matth. testimonio, Tu es Petrus, &c.

Sixtus primus ad Gallicanas ecclesias, & Euleutherius ad easdem, affirmant a sanctis apostolis esse institutum, ut episcoporum iudicia ad sedem Apostolicam referantur. Scilicet, quia maiores ecclesia causa, &c.

Pius primus in epist. ad omnes ecclesias. Hanc sanctam sedem Apostolicam omnium ecclesiarum caput Dominus esse praecepit dicens principi apostolorum Petro, Tu es Petrus, &c.

Victor in epist. ad Theophilum, ad Romanum episcopum episcoporum omnium causas ab apostolorum tempore pertinere definit. Probatque illo testimonio, quaecunque ligaveris, &c. Citat etiam in hoc, institutum apostolorum, in quo Romana sedes vocatur universalis Apostolica ecclesia. Eundem quoque Apostolicum canonem nomine ecclesiae refert in hoc ipsum Sixtus 2.

Zepherinus in epist. ad episcopos Sicilianos. Maiores ecclesia causa a sede Apostolica & non ab alia, sicut apostoli statuerunt, sunt terminanda, iuxta illud: quaecunque ligaveris, &c.

Marcellus ad episcopos Antiochenae provinciae, idem confirmat ex illo, Tu es Petrus, &c. Afferit etiam ex divina iussione & apostolorum traditione ad ecclesiam Romanam, tanquam ad caput, referenda maiora ecclesiae negotia.

Eusebius ad episcopos Campaniae & Tusciae, cum affirmasset Romanam ecclesiam Petri privilegio esse dotatam, subiicit: Prima salus est, rectae fidei regulas custodire, & a constitutis patrum nullatenus deviare. Nec potest Domini nostri praetermissi sententia dicentis, tu es Petrus, &c. Et haec, quae dicta sunt, rerum probantur effectibus. Quia in sede Apostolica extra maculam semper est catholica servata religio.

Melchisedes in epist. ad Hispaniarum episcopos. Privilegium episcopos iudicandi Dominus beato clavigero Petro sua vice solummodo commisit. Quod eius prerogativum sua concedit sedi futuris hereditandum temporibus. Quod utique privilegium a temporibus apostolorum statutum est servare: & illa sum manet usque in hodiernum diem: Ne quando membra a suo discrepent capite, & schismata orientur.

Mar-

Marcus ad Athanasium. Santa Romana ecclesia, quae semper immaculata mansit, & Domino providente, & beato Petro apostolo opem ferente, in futuro manebit sine ulla haereticorum insultatione firma & immobilis. Haec apostolorum viva traditio. Haec sancta & Apostolica mater omnium ecclesiarum Christi ecclesia, quae per omnipotentis Dei gratiam a tramite Apostolicae traditionis nunquam errasse probatur, sed illibata sine tenus manet, secundum ipsius Domini pollicitationem, Ego pro te rogavi, Petre, ut non deficiat fides tua. Quo eodem testimonio probat idem Lucius ad consulta episcoporum Gallorum & Hispanorum, & Felix ad Benignum.

Iulius in epist. ad orientales episcopos. Conciliorum convocandorum iura & maiores causas ad sedem Apostolicam Evangelicis Apostolicisque institutis referri oportet. Id a sanctis apostolis & successoribus eorum: id a Nicæna synodo definitum est. Afferit vero hic pontifex ad illud confirmandum testimonium Christi a cæteris repetitum, Tu es Petrus, &c. illam quoque rationem, ne membra a suo capite dissideant.

Idem quoque Iulius in epistola ad episcopos congregatos Antiochia. Sanctam Romanam ecclesiam & Apostolicam ipse Dominus decenter allocutus est inquit, Tu es Petrus, &c. Habet enim potestatem singulari privilegio sibi concessam, & Domini ore sacrata atque desuper exaltata est. Et sicut beatus Petrus primus fuit apostolorum omnium, ita & haec ecclesia suo nomine consecrata Domino instituenta prima & caput est cæterarum, ut ad eam, quasi ad matrem & apicem omnium maiores ecclesiae cause referantur. Astruit vero in Nicæna synodo esse definitum, non debere praeter sententiam Romani pontificis ullo modo aut concilia celebrari, aut episcopos damnari: cui maiora ecclesiarum negotia ab ipso Domino speciali privilegio tradita sunt. Citat vero in huius rei confirmationem 18. caput Nicæni concilii in haec verba. Omnes episcopi in gravioribus causis libere Apostolicam appellent sedem, atque ad eam quasi ad matrem confugiant: cuius dispositioni omnes maiores ecclesiasticas causas antiqua apostolorum auctoritas reservavit. Citat rursus 19. caput eiusdem Nicæni concilii in haec verba. Quanquam accusati pontificis causam comprovincialibus episcopis scrutari liceat, non tamen inconsulto Romano pontifice definire: cum beato Petro apostolo non ab alio, quam ab ipso Domino

omino dictum sit, Quaecunque ligaveris super terram, &c. Et Nicænum concilium non obscure, quæ potestas beato Petro a Domino data est, eam in Romanum pontificem asserit esse transmissam. Nec obstat sane, quod hæc capitula in nostris nunc exemplaribus non habentur, tum quoniam Iulius ipse sub gravi iuramento testatur, ea in scrinio Romanæ sedis haberi. Fuit autem Iulius huius nominis primus, qui hoc testimonium perhibet, vir integra & incorrupta fide. Tum quoniam adversus eos scribebat epistolam, quorum plerique Nicæno concilio ipsi interfuerunt: nec ullo pacto fieri potest verosimile, quod canones iis obiecerit, qui facile probare possunt fuisse a pontifice confictos. Tum quoniam id etiam testantur Athanasius, & pontifices Ægyptiorum, Thebaidis & Libiæ in epistola (2) ad Felicem, qui concilio quoque eidem præsentibus fuerunt. *Scimus*, inquit, *in Nicæna magna synodo ab omnibus concorditer esse roboratum, non debere absque Romani pontificis sententia concilia celebrari, nec episcopos damnari.* Tradunt autem in eadem epistola eiusmodi capitula, & alia plura necessaria ab hæreticis incensa nobisque sublata. Eundem item canonem nomine Nicæni concilii protulerunt in sexta synodo Carthaginensi Faustinus, Philippus & Afellius, Apostolicæ sedis legati ex literis Zozimi Rom. Pont. Testatur etiam Athanasius in epistola ad Marcum Papam fuisse 70. capitula Nicæni concilii, id quod Marcus ipse (3) eidem rescribens plene confirmat. Et Felix Papa in epistola ad episcopos Ægyptios queritur, ea capitula de quibus nunc agimus, hæreticos expunxisse. Sed & Pelagius 17. dist. cap. *Multis*, id quod nos probare nitimur, dicit sanctam synodum statuisse, Nicænam videlicet intelligens. Quod expressit Innocentius Primus ad Victricium, seu Victorinum cap. 3. & Leo ad Theodosium iuniorem. Non ergo dubitari potest, quin nostra hæc sententia fuerit a Nicæno concilio definita, quemadmodum Iulius pontifex asseravit.

Da-

(2) Vide totam epistolam, in qua Romanus episcopus caput omnium dicitur & doctor orthodoxa doctrina. (3) 16. dist. cap. septuaginta.

Damasus ad trium conciliorum Africarum episcopos. *Summas causarum desiniri absque sedis Romana auctoritate non licet. Synodumque sine eius auctoritate fieri, non est catholicum. Nec ulla concilia rata leguntur, quæ non sunt fulta Apostolica auctoritate. Est enim firmamentum a Deo fixum & immobile omnium episcoporum Apostolica sedes, & vertex ecclesiarum, supra quam Christus universalem construxit ecclesiam, ait enim, Tu es Petrus, &c. Vide eundem quoque in epistola ad Prosperum, & cæteros Numidiæ orthodoxos episcopos.*

Innocentius primus in epistolis ad concilia duo Carthaginense, & Milevitanum. *Congrue Apostolicæ sedis arcana consultiis antiqua regule formam secuti, quam toto semper ab orbe nostis esse servatam, præsertim quoties ratio fidei ventilatur.* Breviter, quoniam omnium verba referre molestissimum esset, idem omnino confirmant Leo epist. 54. ad Anastasium & epist. 67. ad episcopos Viennensis provinciæ, Gelasius ad Anastasium Augustum, & in decretis (4), quæ cum 70. episcopis tulit, & in epistola ad episcopos Dardaniæ, Vigilius in decretis suis cap. ultimo, Pelagius 2. ad episcopos qui convenerant in civitatem Constantinopolitanam, Divus Gregorius in epistola ad Augustin. Anglorum episcopum; aliique multi pontifices, quorum testimonia habes 12. dist. & 17. & 19. & 20. & 21. & 22. & 80. dist. cap. *Urbes*, & 96. dist. cap. *Bene*. Et 24. quæst. 1. per multa capita, & 25. quæst. 1. & de electione cap. *Significasti*, & de Privileg. cap. *Antiqua*, & de Baptism. cap. *Maiores*, & de elect. in 6. cap. *Fundamenta*, & in extravag. *Vnam sanctam*. Quam extravagantem innovavit, & aprobavit concilium Lateranense sub Leone decimo. Cum ergo omnes episcopi Petro in ecclesiæ Romanæ sede succedentes unanimi consensione asseruerint, fidei soliditatem Petro collatam, ad Romanos pontifices, tanquam ad legitimos successores, pertinere, certe, si Irenæi canon verus est (5), qui hoc negaverit, ecclesiæ auctoritatem ipse negat. Quæ causa idonea fuit, ut si quæ ecclesiæ a Romana sede defecerint, non aliter a sum-

(4) 19. dist. ita Dominus. (5) Lib. 2. cont. Valen.

summis pontificibus ad unionem ecclesiasticam fuerint recepte, quam sub huiusmodi confessionis forma.

Prima salus est recte fidei regulam custodire, & a constitutis patrum nullatenus deviare. Et quia non potest Domini nostri Iesu Christi pratermitti sententia dicentis, Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, & hæc quæ dicta sunt rerum probantur effectibus, quia in sede Apostolica extra maculam semper est catholica servata religio: anathematizamus omnes qui contra sanctam Romanam & Apostolicam ecclesiam suas erigunt cervices, sequentes in omnibus Apostolicam sedem, in qua est integra & vera Christiana religio & perfecta soliditas: Profitemurque sequestratos a communione ecclesie catholice, id est, non consentientes sedi apostolice, eorum nomina inter sacra recitanda non esse mysteria, qui videlicet sancta Romana, & Apostolica ecclesie privilegia cassare nituntur. Hanc confessionis normam præscripsit Bonifacius secundus in epist. ad Eulalium Carthaginens. episcopum; hanc Ioannes Constantinop. episcopus fecit, cum ecclesia Constantinopolitana Romanæ, a qua Acatio auctore defecerat, uniretur. Eandem Ormisda Papa ad episcopos Hispaniæ misit, ut si qui ex schismate venientes ecclesiasticam communionem ab eis exposcerent, secundum illam professionis formam admitterentur. Hanc denique Adrianus Papa dedit ad 8. synod. generalem. Satis igitur persuasam esse debet, nisi valde sumus pertinaces, in Romana sede Petri auctoritatem & firmitatem esse sitam.

CAPVT V.

Vbi conclusio eadem ostenditur sanctorum veterum testimoniis manifestis.

NEC vero audiendi sunt illi, qui reprehendunt, & irrident, quod eorum hic testimonia referamus, quorum tanquam in propria causa iudicium merito & optimo iure detrectare adversarii possunt. Non enim pontificum Romanorum causa isthæc propria erat, sed ecclesie gentiumque omnium

com-

communis. Atque in iis testibus quidam Latini erant, alii Græci, partim Hispani, partim Affricani, partim Galli & Germani, quibus fere hominibus ecclesie Romanæ causa non solum propria non erat, sed erat etiam aliena. Fuerunt quoque in his viri plurimi adeo graves integrique doctrina, vita, moribus, ut eorum fides suspecta esse nec debeat, nec vero possit. Accedit, quod nonnulli ex his vel apostolorum fuere discipuli, vel illi certe sæculo proximi, cui nullam fictionis notam inurere nisi impiis & perfrictæ frontis hominibus permissum est. Sed ne ullus tergiversandi locus relinquatur, libet quoque sanctorum veterum, qui Romani pontifices non fuere, testimoniis uti. Nam si causam cur aut ignorarent, aut fingerent nullam profecto habuerunt. Irenæus lib. 3. adversus hæres. cap. 3. *Sed quoniam omnium ecclesiarum numerare successiones valde longum est: maxima & antiquissima & omnibus cognita a gloriosissimis duobus apostolis Petro & Paulo Roma fundata ecclesia, eam quam habet ab apostolis traditionem & annunciatam hominibus fidem pervenientem usque ad nos, indicantes confundimus omnes eos, qui præterquam oportet colligunt. Ad hanc enim ecclesiam propter potentiorum principalem necesse est omnem convenire ecclesiam, hoc est, eos qui sunt undique fideles: in qua semper conservata est ea, quæ est ab apostolis, traditio.* Hactenus Irenæus. Qua re persuasus Augustinus contra epistolam Manichæi cap. 4. *Multa sunt, ait, quæ in ecclesia gremio me iustissime tenent. Tenet ab ipsa sede apostoli Petri, cui pascendas oves suas Dominus commendavit, usque ad presentem episcopatum sacerdotum successio.* Hanc etiam Apostolicam cathedram & principatum in Romana ecclesia agnoscit idem Augustinus epist. 162. ad Glorium & Eleusium, & in epist. 106. ad Paulinum, & in Ioann. tract. 56. & lib. 2. contra Pelag. & Celest. & lib. 2. contra Donat. cap. 1. (1)

Cyprianus lib. 1. epist. in epistola ad Cornelium, & lib. 4. in epist. ad Pupianum, & in tract. de simpl. Præl. eandem sententiam apertissime tenet. (2)

Fff

Am-

(1) 2. quest. 7. cap. Puto. 24. quest. 1. cap. Pudenda.

(2) 24. quest. 1. cap. Loquitur dominus & 93. dist. cap. Quæ Cathedram.

Ambrosius quoque eiusdem rei testis est clarus, in lib. de excessu fratris sui Satyri cap. 7. & sermone 47. de fide Petri. (3)

Cyrillus apud D. Thom. in libello contra errores Græcorum multo evidentius, quam auctores cæteri, huic veritati testimonium perhibet. Nec mireris, quod in libris Thesauri quibus loca illa a Divo Thoma referuntur, ea nunc reperire non licet. Detruncarunt enim heretici librum illum, & quæ in eo ad Romani pontificis auctoritatem pertinebant, hæc eraserunt omnia. Quod idem in commentariis Theophilacti super Ioannem (4) hereticos fecisse a viris hodie catholicis & deprehensum & patefactum est. Quanquam non omnes libri Thesaur. latini facti sunt. Nam in synod. 6. citatur 32. liber, qui nobis non est redditus.

Maximum quoque refert D. Thom. eandem sententiam non asserentem modo, verum etiam eo argumento confirman-tem, quod Paulus apostolus ad Petri magisterium venit, formam videlicet futuris præstans, ut ad Petri successores Romanos Pontifices in similia causa recurrerent.

Hieronymus insuper in epistola ad Damasum de nomine hypostasis, huius rei testis locupletissimus est. Cuius verba retulit Gratianus 24. quæstione 1. capit. *Quoniam vetusto*. Nam quod eadem causa & quæst. cap. *Hæc est fides*, refertur, ex explanatione Symboli ad Damasum, consulto prætereo, quoniam Erasmus eam epistolam Hieronymi esse negat. Sed bene habet, quod illa ad Damasum de nomine hypostasis Hieronymi sine controversia est. Adde, quod lib. 1. apolog. adversus Ruffinum, pro eodem habet, quempiam Romanam fidem tenere & catholicum esse.

Bernardus quoque a nobis facit in epist. 131. ad Mediolanenses, 166. ad Innocentium, & 189. ad eundem, & 237. ad Eugenium, & 242. ad Romanos. Referrem alios, nisi hi satis abunde essent ad eius rei faciendam fidem. Quid enim? tot tantorumque patrum consentiens, conspirans, continuata-

que

(3) 24. quæst. 1. cap. *Quæ dignior*, & 22. quæst. 2. cap. *Omnes*.

(4) *Ioann. 21.*

que sententia, quem non coget, ea, quæ dicuntur, comprobare? Præterquam quod ea sentiunt, quæ sanctorum etiam synodorum testimonia confirmant, id quod capite sequenti demonstrabitur.

CAPVT VI.

Vbi Conciliorum clarissima testimonia referuntur, quibus ecclesie Romana vis & auctoritas comprobatur.

HIS duobus capitibus superioribus nec summorum omnium verba pontificum, nec veterum sanctorum adscripsimus, ne longior atque adeo molestior fieret oratio. Tantum loca indicavimus, quæ quum videat lector, tum plane intelligat, nihil nos obscurum, nihil ineptum, aut quod ad rem non faceret, attulisse. Nunc synodica hac de re non iudicia solum, sed verba quoque referemus: ut adversarii nube etiam horum testium gravius opprimantur.

Primum igitur sit concilii Nicæni testimonium, quod quoniam capite quarto adscriptum est, non est operæpretium hic resumere.

Alterum sit concilii Chalcedonensis, quod retulit D. Thomas in opusculo contra errores Græcorum, in hæc verba. *Veneramur secundum scripturas & canonum definitionem sanctissimum antiquæ Romæ episcopum, primum esse & maximum episcoporum.* Et infra. *Si quis episcopus predicatur infamis, liberam habeat sententiam appellandi ad beatissimum episcopum antiquæ Romæ: quia habemus Petrum petram refugii, & ipsi soli libera potestate loco Dei sit ius discernendi, secundum claves a Domino sibi datas: & omnia ab eo definita teneantur tanquam a vicario Apostolici throni.* Ac re vera in huius synodi actione 1. Leo dicitur Apostolicum gubernare thronum, & sedes Romana caput omnium ecclesiarum. Et actione 2. cum esset lecta epistola Leonis, Patres clamaverunt, *Anathema qui ita non credit: Petrus per Leonem locutus est.* Et in actione 3. Romanum episcopum dominum nostrum vocant, eique acclamantes Apostolicum & uni-

versalem appellant: & eius doctrinam ut beati Petri amplectuntur, atque universa concilii dogmata optant sedis Apostolicæ auctoritate confirmari. Et cum Leo Dioscorum condemnasset, synodus ait: *Sanctissimus archiepiscopus magna Roma una cum ter beatissimo Petro, qui est petra & crepido catholica ecclesia, & ille, qui est recta fidei fundamentum, nudavit eum episcopatus dignitate.* Et in epistola synodali ad Leonem gratulantur patres, quod tantum antistitem Apostolicæ fedi, unde religionis nostræ fons & origo manat, Dominus dederit. Atque hæc in conc. Chalced. quidem, ea vero, quæ D. Thomas refert, in huius temporis exemplaribus non habentur. Sed ab hæreticis erasa Gregorius queritur lib. 5. epist. epistola 14. ad Narsem comitem.

Tertium testimonium extat in synodo quinta generali apud Constantinopolim celebrata. In sententia siquidem illa, quam contra Anthimum pronunciavit Mennas Constantinopol. archiepiscopus, cui videlicet omnes concilii patres subscripserunt, hæc verba ipse idem Mennas adiecit. *Nos Apostolicam sedem sequimur, & obedimus, sicut charitas vestra scit, & ipsius communicatores, communicatores habemus, & condemnatos ab ipsa & nos condemnamus.* Synodus ergo quinta generalis Mennæ iudicio subscribens, Apostolicæ fedi decreta tanquam certa amplectitur. Non enim aliter eos in universum catholicos haberet, qui Romanæ Apostolicæque fidei communicassent, nec illos damnaret omnes, quos Apostolica sedes damnasset.

Aliud testimonium gravissimum habes in sexta synodo generali actione quarta, ubi scribitur professio fidei, quam Agatho Romanus episcopus ad concilium misit. Quam etiam repetit Agatho idem in suggestione synodica, sic enim ibi appellatur, cui innumerabiles episcopi subscripserunt. Atque hæc suggestio, nequis calumniatur, probata est ab omnibus concilii patribus, actione 8. 13. & 17. Verba autem professionis synodicæ hoc modo habent. *Beati apostoli admittente præsidio hæc Apostolica eius ecclesia nunquam a via veritatis in qualibet erroris parte deflexa est. Huius auctoritatem, utpote apostolorum omnium principis, semper omnis catholica Christi ecclesia & universales synodi fideliter amplectentes, in cunctis secuta sunt: omnesque venerabiles patres apostolicam eius doctrinam sunt amplexi, per quam*

& probatissima Christi luminaria claruerunt, quam & sancti doctores orthodoxi venerati & secuti sunt: hæretici autem falsis criminationibus ac derogationum odiis insecuti. Hac enim Apostolica Christi ecclesia per Dei gratiam a tramite Apostolica traditionis nunquam errasse probabitur, nec hæreticis novitatibus depravata succubuit: sed ut ab exordio Christiana fidei percepit ab auctoribus suis apostolorum Christi principibus, illibata sine tenus permanet: secundum ipsius Domini salvatoris divinam pollicitationem, Petre, Petre, ecce Sathan expetivit vos, &c. Ego autem pro te rogavi, ut non deficiat fides tua. Et tu confirma fratres tuos. Quod Apostolicos pontifices meos prædecessores confidenter fecisse semper est cognitum. Hactenus Agatho, Rom. episcopus. Et actione 18. ipsa synodus aperte profitetur, Romanum episcopum Agathonem successorem esse in sede principis Apostolorum.

In septima etiam synodo generali action. 2. lecta est epistola synodica Adriani primi, qua definit ecclesiam Romanam caput esse omnium ecclesiarum. Recepta vero epistola est atque probata a concilio generali, ut patet ead. action. 2.

In octava quoque synodo generali habetur libellus Adriani huius nominis secundi ab ipsa synodo acceptus & confirmatus, qui illam fidei confessionem continet, quam in capitis quarti fine posuimus. Patres vero huius 8. synodi Romani pontificis doctrinæ in hæc verba consentiunt (1). *Sequentes in omnibus Apostolicam sedem speramus, ut in una communione, quam sedes Apostolica prædicat, esse mereamur: in qua est vera & integra Christiana religionis soliditas. Quare non consentientes sedi Apostolica, eorum nomina inter sacra mysteria non sunt recitanda. Hactenus Patres. In eadem rursus synodo (2) approbata est epistola Ignatii Constantinop. Patriarchæ ad Adrianum, ubi eadem hæc res aperte docetur. Approbatus quoque est libellus ecclesiæ Romanæ & synodus item Nicolai, in quibus eadem doctrina est. Sed & in postrema sessione canone 21. Romanam sedem vocat synodus sedem Petri principis apostolorum.*

Synodus Romana insuper sub Symmacho assentitur (3),
Ro-

(1) Hunc scilicet in modum refert Turrecremata, lib. 2. cap. 109.

(2) Act. 1. syn. 8. (3) 96. dist. cap. Bene.

Romanæ sedis præfulem merito beati Petri apostoli per universum orbem primatum obtinere sacerdotii, & statutis synodalibus solere tribuere firmitatem.

Præterea synodus alia universalis, cui Nicolaus præfedit, *Si quis*, ait (4), dogmata, vel decreta pro catholica fide aut ecclesiastica disciplina a sedis Apostolica præfule promulgata contempserit, *Anathema sit*. Quam fere sententiam Lucius 3. accepit cap. *Ad abolendam, de hereticis*.

Leo quoque huius nominis nonus in epistola Synodica ad Petrum Antiochenum Patriarcham astruit, sanctam Romanam & Apostolicam ecclesiam caput esse omnium ecclesiarum, ad quam maiores causas esse referendas, *Concilia*, inquit, *omnia, & sanctus sanctorum rex regum confirmant*. Præterea concilium Lateranens. sub Innoc. 3. sic habet (5). *Nolumus quicquam abbati Ioaachim derogari, cum omnia scripta sua assignari mandaverit, Apostolica sedis iudicio approbanda, vel etiam corrigenda, firmiter confitens se illam fidem tenere, quam Romana tenet ecclesia, quæ disponente domino cunctorum fidelium mater est & magistra*. Quod idem concilium Lugdunense sub Gregorio docuit (6) *Ex Domini itaque institutione Romana ecclesia fidelium magistra est, ac proinde Romanus episcopus Petro succedit in ecclesiæ magisterio*. Idem tradit concilium Lugdunense (7) sub Innoc. 4. Idemque omnino tradit concilium Tridentinum, Sess. 7. in hæc verba. *Si quis dixerit, in ecclesia Romana, quæ omnium ecclesiarum mater est & magistra, non esse veram de baptismi sacramento doctrinam, Anathema sit*.

Concilium vero Lugdunense sub Gregorio dicit (8) Romanum pontificem esse vicarium Iesu Christi, successorem Petri, rectorem ecclesiæ universalis.

At concilium Viennense sub Clemente asserit (9), dubia fidei declarare ad sedem Apostolicam duntaxat pertinere.

Præterea patres concilii Florentini, *Definimus* (inquiunt)

(4) 25. quæst. 2. cap. *Si quis*. (5) *De summa Trinit. cap. Damnamus*, (6) *De sum. Trinit. in 6.* (7) *De hom. cap. unic. in 6.*

(8) *Cap. ubi periculum de election. in 6.* (9) *Clementin. unica de summa Trinit.*

sanctam Apostolicam sedem, & Romanum pontificem in universum orbem tenere primatum: & ipsum pontificem Romanum successorem esse beati Petri principis Apostolorum, & verum Christi vicarium, totiusque ecclesiæ caput, & omnium Christianorum patrem ac doctorem existere: & ipsi in beato Petro pascendi & gubernandi universalem ecclesiam a Domino nostro Iesu Christo plenam potestatem traditam esse: sicut in gestis œcumenicorum conciliorum continetur. Hactenus concilium Florentinum. Sed conciliorum testimonia satis multa retulimus, rationibus modo Theologicis ea, quæ posuimus, corroboranda sunt: idque magis, Romanum pontificem, cum de fide iudicat, errare non posse.

CAPVT VII.

Rationibus Theologiæ probat, Romanum Pontificem fidei controversiis finiendis errare non posse.

ROMANUM Pontificem in Petri locum, fidem, auctoritatemque succedere, ecclesia ab Apostolorum tempore semper agnovit. Quod, quoniam totius orbis consensione usuque firmatum erat, ne Ariani quidem negare potuerunt, ut Sozomenus libr. 4. histor. trip. cap. 15. & 16. prodidit. Ad Romanam porro sedem episcopus ecclesiarum in causis quibusque gravissimis provocasse, ab illius ore fideles, fidei semper oracula petiisse, illius iudicium catholicos omnes in religionis controversiis expectasse, illius denique & vim & auctoritatem sacra omnia efflagitasse concilia adeo certum, & manifestum est, ut sim ego ineptus, si velim ostendere. Quibus ex rebus, quoniam negari non possunt, conflatur & efficitur id quod quærimus argumentum, quo ex multis magnisque haud facile quis dixerit aliud, aut evidentius, aut certius. Si enim legum Christi interpret nullus sanior est, quam perpetuus ecclesiæ usus, ecclesia vero in fidei, religionisque quæstione ac cæteris gravissimis controversiis non ad Antiochenum, Alexandrinum, Constantinopolitanum, Ephesinum, Mediolanensem, Parisiensem, Colonensem, Toletanum aut